

UPPSALA
UNIVERSITET

BESLUT

2025-04-23 Dnr UFV 2025/143

Utbildningsdepartementet

Uppsala universitet
751 05 Uppsala

Besöksadress

Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare

Anna Hagborg

Telefon

018-471 1445

www.uu.se

anna.hagborg@uu.se

Remiss av Förstärkningsundervisning i skolan – en försöksverksamhet för fler behöriga elever (SOU 2024:94)

Beslut

Härmed beslutas att

- Uppsala universitet
överlämnar expertens yttrande som sitt svar på rubricerad remiss.

Bakgrund

Uppsala universitet har beretts möjlighet att yttra sig över ovan rubricerad remiss.

Bifogat expertyttrande har utarbetats av universitetslektor Hanna Fredriksdotter verksam vid Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningssociologi.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad rektor i närvaro av ställföreträdande universitetsdirektör Per Abrahamsson, efter föredragning av enhetschef och utbildningsledare Anna Hagborg. Närvarande därutöver var Uppsala studentkårs ordförande Elsa Ewert.

Anders Hagfeldt

Anna Hagborg

UPPSALA
UNIVERSITET

YTTRANDE

2025-04-23 Dnr UFV 2025/143

Utbildningsdepartementet

Uppsala universitet
751 05 Uppsala

Besöksadress

Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare

Anna Hagborg

Telefon

018-471 1445

www.uu.se

anna.hagborg@uu.se

Remiss av Förstärkningsundervisning i skolan – en försöksverksamhet för fler behöriga elever (SOU 2024:94)

Uppsala universitet har beretts möjlighet att yttra sig över ovan rubricerad remiss.

Expertyttrandet har utarbetats av universitetslektor Hanna Fredriksson verksam vid Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningssociologi.

Uppsala universitet tillstyrker i huvudsak utredningen men vill anföra följande.

Kort sammanfattning

I det stora hela anser Uppsala universitet att det är ett bra förslag att genomföra ett ”test” av två olika sätt att förstärka ordinarie undervisning. Det är dock oklart varför utredarna föreslår att båda ”förstärkningarna” ska testas i låg- och mellanstadiet, medan högstadiet endast ska testa den ena varianten (”tillfälligt elevurval”) och inte undervisning i halvklass.

Det är centralt att den undervisningstid som ska tillföras ska ges under andra förutsättningar än den ordinarie undervisningen. Det bör även förtydligas ännu mer att ”lovskola” inte kan – eller ska – ersätta ordinarie undervisning.

Kommentarer och ändringsförslag

Undervisningstid och urval av elever

Formuleringen på sidan 13 som rör förutsättningarna för den undervisningstid som ska tillföras bör ändras till: ”Det är därför centralt att den undervisningstid som ska tillföras ska ges under andra förutsättningar än den ordinarie undervisningen.” Det bör även förtydligas än mer att ”lovskola” inte kan – eller ska – ersätta ordinarie undervisning.

På sidan 29 står det att förstärkningsundervisningen på högstadiet endast ska bedrivas med hjälp av tillfälligt elevurval, medan förstärkningsundervisning på låg- och mellanstadiet både ska bedrivas genom undervisning i halvklass och genom tillfälligt elevurval. Uppsala universitet menar att det vore bättre med likvärdiga försök inom alla stadier. Varför inte låta hälften

YTTRANDE

2025-04-23

Dnr UFV 2025/143

av deltagande skolenheter bedriva förstärkningsundervisning i ”tillfälligt elevurval” och hälften i ”elevgrupp med halvklass” både för elever i högstadiet och för elever i låg- och mellanstadiet?

Undervisning i heterogent sammansatta klasser

Skrivningarna på sidan 45 behöver problematiseras. Formuleringarna kan tolkas som att utredarna anser att grundskolan idag inte klarar av sitt uppdrag och att detta beror på att elever huvudsakligen undervisas i heterogent sammansatta klasser.

Det finns två huvudsakliga anledningar till att dessa ståndpunkter behöver problematiseras.

För det första är det en sanning med modifikation att hävda att ”elever i huvudsak undervisas i heterogent sammansatta klasser”. Efter det att friskolereformen, samt reformer som innebär ett ”fritt” skolval, genomdrevs under 1990-talet har segregationen inom svensk skola ökat. Se t.ex. *En gemensam angelägenhet*, SOU 2020:46, sid. 232, där det framgår att:

”Skolsegregationen har [...] ökat kraftigt i Sverige, och skolvalets bidrag till detta är inte obetydligt: knappt en tredjedel av den totala ökningen av skolsegregationen kan förklaras av skolvalet. Skolvalet förstärker därför den segregation som redan finns – segregationen med ett skolvalssystem är starkare än den som råder i ett system baserat på närhetsprincipen, och där enbart bostadssegregation påverkar elevunderlagets sammansättning. Detta förklaras av att elever med goda studieförutsättningar är överrepresenterade i fristående skolor [...].”

Formuleringen att elever ”i huvudsak undervisas i heterogent sammansatta klasser” måste därför ses över.

För det andra antyder formuleringen att grundskolans brister beror på själva idén att elever gynnas av att undervisas i heterogena grupper. Detta är en inkonsekvent argumentation, då rapportförfattarna i stycket ovan (sid. 44) skriver (med referens till Holmlund, 2020) att en ”gemensam, sammanhållen grundskola har visat sig vara en modell med flera förtjänster”.

På sidan 55 och framåt lyfts det dessutom fram att det är en heterogen grupp av elever som inte uppnår kunskapskraven. Här kan det ytterligare förtydligas att denna heterogena grupp också gynnas av olika slags stödinsatser, dvs det kan behövas varierande insatser för elever med intellektuell funktionsnedsättning, för elever som inte är nyanlända men

YTTRANDE

2025-04-23 Dnr UFV 2025/143

som har svenska som andraspråk och för elever från hem med svag studiebakgrund osv.

Det bör samtidigt förtydligas att grunden måste vara att ordinarie undervisning organiseras och genomförs på ett sådant sätt att den passar flera elevgrupper – i synnerhet när det gäller undervisningen inom den obligatoriska grundskolan.

Lovskolan

På sidan 132 lyfts en negativ bieffekt av lovskolan, nämligen att den personal som arbetar på lovskolan missar den kompetensutveckling och utvecklingsarbete som pågår samtidigt som lovskolan bedrivs.

Redan här bör det nämnas att det också är viktigt för elever att få möjlighet till en rik fritid. Detta är något som tas upp senare i betänkandet, under rubriken ”Brist på ork uppges vara ett viktigt skäl till att elever inte deltar” (sid. 146). Stödinsatser för ökad måluppfyllelse bör därför – för elevernas skull – organiseras inom ramen för ordinarie undervisningstid, i synnerhet för elever i de högre årskurserna som inte omfattas/har behov av skolbarnomsorg under loven.

Det bör även i det här sammanhanget förtydligas att olika slags insatser har både olika målgrupp och syfte. När det gäller t.ex. frivillig lovskola för nyanlända bör det förtydligas att denna verksamhet riktas till en specifik grupp av elever (som t.ex. riskerar att ”tappa” sina svenskkunskaper under sommarlovet).